

Goran Skrobonja

**KADA KAŽEŠ
DA SAM
TVOJ**

■ Laguna ■

Copyright © 2016, Goran Skrobonja

Delovi tekstova pesama objavljeni uz saglasnost vlasnika prava:

- „Kraj“, Copyright © 1985, L. Petronijević
„Karta više“, Copyright © 1979, G. Skrobonja
„Bugi za tebe (i pored svega)“, Copyright © 1985, L. Petronijević
„Debela“, Copyright © 1985, L. Petronijević
„(Jedna je) Ptica“, Copyright © 1985, L. Petronijević, Ž. Popevski
„Običan čovek“, Copyright © 1985, L. Petronijević, Ž. Popevski
„Odsjaji novog sunca“, Copyright © 1985, L. Petronijević, Ž. Popevski
„Kreni na put“, Copyright © 1986, L. Petronijević, Ž. Popevski
„Kada kažeš da sam tvoj“, Copyright © 1987, L. Petronijević, Ž. Popevski
„Ne ostavljaj me samog“, Copyright © 1987, L. Petronijević, Ž. Popevski
„Sva toplina sveta“, Copyright © 1987, L. Petronijević, Ž. Popevski
„Dođe i ode“, Copyright © 1987, L. Petronijević, Ž. Popevski
„Drži se svoga sna“, Copyright © 1987, L. Petronijević, Ž. Popevski, J. Lynne

Dizajn omota LP ploče „Kada kažeš da sam tvoj“ © 1986, 2016,
Igor Kordej

Copyright © ovog izdanja 2017, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Igoru:
San je jak; prijateljstvo je jače.*

Ova knjiga je delom nastala za vreme autorovog boravka u Kući za pisce – Hiži od besid u Pazinu, 3–30. juna 2015. godine.

NAPOMENE PRIREĐIVAČA

Verovatno nema tog pripadnika naše generacije (one čija je mladost bila u punom zamahu i snazi u osamdesetim godinama minulog veka) koji ne bi mogao da se seti Lazara Petronijevića Lakija, frontmena i osnivača beogradskog benda *Kalkuta*. Laki je na novotalasnoj rok sceni blesnuo 1985. sa velikim hitom „Kraj“, i ta pesma se i danas često čuje na radiju, kao i toliko drugih hitova iz tog vremena. Posle dva albuma platinastog tiraža i solidne muzičke karijere, naglo je prestao da se bavi rokenrolom, pokušao da bude kao „sav normalan svet“ i – baš kao mnogi drugi iz tog i takvog „normalnog sveta“ – dospeo u Holandiju, gde i danas živi i radi.

Bili smo bliski drugovi u gimnaziji i pratio sam, u meri u kojoj je to bilo moguće, ono što se s njim i *Kalkutom* dešavalo u drugoj polovini te decenije. Potom su nam se kontakti proradili, da bi konačno gotovo sasvim zamrli. Onda mi je nedavno poštar na adresu doneo debeo koverat, veći od formata A4, sa zaštitnim mehurićima. Izvukao sam svežanj papira kakav nisam video bukvalno decenijama. Bila je to hartija popreko prekrivena naizmeničnim

belim i svetloplavim prugama, sa perforacijom sa strane i tekstom ispisanim matičnim štampačem negde s početka devedesetih. Tim bledunjavo odštampanim stranicama bio je priključen i list iz žutog notesa na linije, ispisan rukom.

„Goksi“, pisalo je tamo, u pristojnoj meri čitko. „Čujem da se sada baviš knjigama i tako to. Ono, kao, pišeš, prevodiš, objavljuješ. Vidi, ovo ti je nešto što sam ja pisao pre dvadesetak godina. Skoro sam pa zaboravio da to uopšte imam. Onda sam pre nedelju-dve čistio garažu kuće u kojoj sad živim kako bih se otarasio starudija i napravio mesta za mali studio koji tu nameravam da opremim. Možeš misliti kako mi je bilo kad sam među požutelim fotkama, longplejkama, prašnjavim i iscepanim majicama s koncerata pronašao – ovo. Čitao sam naredna dva dana. Ne znam kako bih ti to opisao. Bilo mi je istovremeno i strašno i slatko, i razgaljujuće i depresivno. Nisam mogao da poverujem da sam to ja napisao. Kad nađeš vremena, molim te, probaj da pročitaš i ti – mislim da će ti biti više nego interesantno. I javi mi iskreno šta misliš, ima li smisla da se to možda objavi kao knjiga. Možda se sećaš, možda i ne, ali jednom sam ti kazao preko telefona – čini mi se da sam tad već zapalio ovamo – kako pokušavam da stavim na papir ono čega se sećam iz osamdesetih, ono što nam se dešavalo. A ti si mi rekao nešto u fazonu: 'Ko bi pa to hteo da čita?' Evo, pogledaj sad, posle ovoliko vremena, i kaži mi sam: da li bi iko hteo ovo da čita? Sve i ako proceniš da nije tako – nema veze. Možda te ove stranice podsete na neke stvari, neke ljude koje si zaboravio. U svakom slučaju, jako mi je stalo da mi iskreno kažeš šta misliš.“

Ispod toga, potpis – samo Laki – i njegova adresa i broj telefona.

„Mogao si makar imejl-adresu da staviš“, promrmljao sam dok sam premetao po rukama žuti list. Na poleđini nije bilo ničeg. Ali opet, bilo je sasvim moguće da Laki i *nema* imejl-adresu. To bi mi nekako sasvim išlo uz njega.

Odneo sam taj svežanj papira do radnog stola i odložio ga povrh gomile knjiga, kataloga i novina koje nikako da se setim da bacim. *Pogledaću to večeras*, pomislio sam.

Otad je prošlo gotovo tri meseca.

Novi koverti, novi papiri polako su se taložili preko te Lakijeve gomile, a ja sam sasvim zaboravio na nju: bio sam potpuno zaokupljen priređivanjem antologije savremene domaće kratke proze. Kad god sebi postavim tako ambiciozan i zamašan zadatak, fokus mi je potpuno usredsređen na njegovo ispunjenje i sve drugo što se pojavi sa strane – *pogotovo* nezatraženi rukopisi književnih početnika koji se nadaju objavljivanju – shvatam samo kao nepoželjnu smetnju dok trenutni posao ne privedem kraju.

Konačno, početkom aprila, svi su fajlovi prosleđeni gde treba, ta knjiga je krenula u štampu, a ja sam najednom ostao u malom vremenskom procepu kakav obično usledi između upravo završenog posla i onog sledećeg, još nezapočetog. Nasuo sam sebi malo džejmisona, nazdravio kolegama i posvemašnjoj književnoj javnosti zbog knjige koju sam upravo doneo na svet, otpio i počeo da čistim sto. Probne otiske knjižnog bloka i korica, kao i hrpu beležaka sa njima, strpao sam u kesu spremnu za iznošenje do kontejnera i potom ugledao krajičak hartije sa perforiranom ivicom.

Laki.

Sručio sam se u stolicu, uzdahnuo, izvukao svežanj ispod ostalih papira i poravnao ga preko tastature računara. Pogledao sam naslovnu stranu na kojoj je bledim i tačkastim

slovima bilo ispisano samo ime autora – Lazar Petronijević – i naslov: KADA KAŽEŠ DA SAM TVOJ – baš kao naslov velikog hita i drugog albuma grupe *Kalkuta*. U dnu stranice: 1992–1994.

Okrenuo sam list i obreo se u vremeplovu.

Tako se dogodilo da danas držite ovu knjigu u rukama. Naravno, mnogo je tu rada još bilo potrebno, ali ovo je suština.

Mislim da imamo premalo knjiga o osamdesetima. I pitam se šta je pravi razlog za to. Imamo ih više nego dovoljno o *devedesetima*. O dvehiljaditima teško da neko i piše – valjda su još isuviše sveže, bez dovoljno odmaka; naši pisci se radije vraćaju u bližu ili dalju prošlost, bila ona stvarna ili izmišljena. Uostalom, i sâm sam to vrlo poletno radio.

Ali zašto ne i osamdesete?

Te godine su svuda oko nas. Od trenutka kad se deveta decenija dvadesetog veka okončala, ostala je na našim leđima istrajna kao krpelj, ali ne tako da je osećamo kao teret. Naprotiv. Za naše generacije iz šezdeset i neke, to je bilo vreme koje nas je – da upotrebim računarski izraz koji se neosetno ušunjao u svakodnevni jezik – *formatiralo*. Naša mladost je imala najbolje filmove i najbolju muziku. I dan-danas, kad pomislim na osamdesete u Beogradu, pred očima mi je osunčana, prohladnim senkama prekrivena Makedonska ulica, i radosna, gotovo mahnita vreva. Kao da u osamdesetima nikad nije padala kiša, kao da nikad nije bilo onog nesnosnog, turobnog beogradskog novembra i košave od koje zebu i kosti i misli. A jeste, znam da jeste, svi mi znamo da jeste. Ipak...

Jesmo li zaista imali najbolje filmove? Dovoljno je pogledati program Festa iz prve polovine osamdesetih. O muzici

ne treba ni govoriti – strana još kako-tako, ali domaća... Novi talas: Beograd, Zagreb, Sarajevo, Rijeka, Ljubljana, Skoplje. To je *naša* muzika, i koliko god je ljubomorno čuvali za sebe, nikad nećemo uspjeti da sprečimo potonje generacije da je prisvajaju. (Moja starija kćerka je, na proslavi svog petog ili šestog rođendana, tražila da njoj i ostalim klincima pustim „*nešto srpsko...* recimo – *Azru*“.) Privreda, standard, nepodnošljiva lakoća postojanja... sve je bilo tu. Tada.

Dakle, zašto se tako malo bavimo osamdesetima?

Da li se plašimo da ćemo iskrenim pogledom u taj period (a samo takav uopšte i ima smisla) demistifikovati tu zlatnu opsenu i probušiti čarobni mehur nostalgije?

Možda.

Ali Laki je to uradio. Nekoliko godina pošto je svemu okrenuo leđa (neki rok kritičar je svojevremeno za njega rekao kako je oduvek imao besprekoran *tajming*), on je zapisao ono što mu se činilo najvažnijim. Pošto ga dobro poznajem, siguran sam da tada nije to radio s namerom da *objavi knjigu*. Ne, bio je to njegov pokušaj da osujeti zaborav. Možda je time postupio daleko hrabrije od svih nas koji smo bekstvo od potonjeg užasa i crnila povremeno pronalazili u vraćanju osamdesetima kakve one zapravo i nisu bile, ali smo poželeti da ih takvima pamtimo.

U svakom slučaju, kad sam završio sa čitanjem njegovih zapisa – ne znam kako to da zovem: memoarima? solilokvijem? književnom psihoterapijom? – shvatio sam da oni *moraju* biti objavljeni.

Svejedno mi je koliko će ljudi ovo pročitati. Baš kao što mi je svejedno i koliko će iluzija ovom knjigom biti razvejano.

Ispod naslova je bio citiran stih pesme „Krokodili dolaze“ sa prvog albuma *Električnog orgazma*, jer za Lakija se neka-ko sve vrtelo oko tog stiha: *A ja neću da sam sâm*. Krajem

osamdesetih, niko od nas nije hteo da bude sam, baš kao ni Laki. Naravno, to važi za bilo koji period; ipak, nekako se činilo da uglavnom i uspevamo da postignemo taj cilj. Ali Laki je bio dovoljno iskren prema sebi da otvoreno kaže kako je to osnovni, glavni poriv koji ga tera da prebrodi noć i ujutro se ponovo suoči sa svetom. Odjek tog strašnog, *strašnog* stiha *El. orga* obeležio je generaciju više nego što je ona toga uopšte bila svesna.

Kada kažeš da sam tvoj je knjiga koja je nikla iz tog stiha, iz semena davno prohujalog vremena, i svojevrsno je ogledalo za generaciju koja nije ni znala koliko joj je mladost bila bezbrižna i lepa. Krokodili su, kao u toj sjajnoj pesmi, došli i ostali, ubedivši nas, u iluziji najvećoj od svih, da više nisu među nama, a mi smo sad u prilici da pogledamo u to ogledalo i vidimo šta je od svega – šta je od *nas* – preostalo.

Na kraju, jedna tehnička napomena: u knjizi postoji mnogo fusnota, i znam da će one možda opterećivati pažnju nekih čitalaca, ali Laki opisuje pojedine događaje i likove veoma detaljno, dok preko drugih prelazi kao da se podrazumevaju ili su opštepoznati. Zbog toga – pored njegovih sopstvenih napomena – na mestima koja, po mom mišljenju, zahtevaju više podataka ili objašnjenja, dodao sam sve do čega sam uspeo da dođem. Dakle, ko ima volje, vremena i hrabrosti za to, neka izvoli. Što se mene tiče, moj dug generaciji je – ako je ikada i postojao – sada izmiren.

G. S.
Beograd, 2016.

PROLOG

„A mogli smo ovo stalno da radimo.“

Ninin glas je miran – nema u njemu žaljenja za propuštenim, niti naznake bilo kakvog uzbuđenja, kaže mi to gotovo ravnodušno dok raskopčava bluzu i oslobađa pune, teške, plavičastim venama prošarane grudi s krupnim areolama i malim, smežuranim bradavicama. A ja sasvim dobro znam na šta misli, i ta jednostavna rečenica dovoljna je da mi munjevito kroz glavu pusti film pun podrobno napisanih, ali nikad snimljenih i prikazanih scena.

Jun je osamdeset pete godine, prozori sobe su mi otvoreni širom, sunce šara po nameštaju i trunje prašine lebdi unakolo; drveće koje mi je pod prozorima zasađeno u vreme kad je zgrada predana na korišćenje stanarima, službenicima Beogradske banke, u jesen 1969, sada je visoko i bujno. Dan je, oko pola jedan posle podne, keva mi se neće vratiti s posla još najmanje četiri sata. Topao lahor slabašno pomera zavesu i unosi miris vegetacije. Spolja dopire graja zaigrane dece i lavež pasa puštenih da se izjurcaju po izždžikljalnoj travi i žbunju parkića.

Nina takođe miriše. Miriše na osunčanu kožu, pomade, želju. Jezik joj je topao i mek u mojim ustima dok nespreno prelazimo onih nekoliko koraka do glomaznog troseda presvučenog skajem. Tanka suknja i prozračna bluza leže joj na parketu i tepihu ispred mojih policica sa knjigama i haj-faj uređajima. Usne nam se razdvajaju – skidam sa sebe majicu dok ona, sada samo u gaćicama – običnim, pamučnim, belim, kakve je oduvek volela da nosi (za ove četiri godine nijednom je nisam video u crnom vešu, halterima ili samodržećim čarapama) – bira fotelju umesto troseda; i fotelja je dovoljno glomazna.

Zastajem da je pogledam.

Nina: čulna i ženstvena, dvadesetdvoletna prirodno riđa devojka skladnog sitnog tela – koleginica s fakulteta, prijateljica „s privilegijama“, čudna i dobrodošla konstanta u mom životu.

Potpuno razumem njenu opasku. Kada smo se prvi put potucali, oboje smo imali stalnu vezu, a obe te naše stalne veze bile su na daljinu. Posle tog seksa, koji se dogodio u istoj ovoj sobi negde u proleće osamdeset druge, ona se povukla i premda smo se relativno često viđali („učili zajedno“), ograničavala je naše nežnosti na peting i oralni seks, bez penetracije. Možda je to bila posledica činjenice da nam taj prvi put i nije bio bogzna kakav, a možda je jednostavno želela da sačuva nekakvu iluziju vernosti svom momku, mladom i perspektivnom činovniku velike državne firme iz Novog Sada. Kako god bilo, ispostavilo se da je baja Ninu prošle nedelje definitivno šutnuo zbog neke koleginice. Pošto se nekoliko dana valjala u samosažaljenju, javila mi se i jednostavno rekla da želi da dođe. Njeno rezignirano vajkanje zbog toliko propuštenog vremena bilo mi je istovremeno

zabavno i dirljivo. I nisam imao ništa protiv toga da joj pružim kakvu-takvu utehu.

Ona se spušta niže u fotelji dok ja klečim i svlačim joj gaćice. Naginjem se da joj liznem levu bradavicu i istovremeno blago nadlanicom prelazim preko njenih usmina skrivenih u žbunu bakarnocrvenih stidnih dlačica. Osećam da je već vlažna i kita mi reaguje automatski, kao alatka nekakve mašine: dodatno se kruti, ako je to uopšte moguće, drhtavo i s dobrodošlicom dočekuje njenu meku malu šaku.

Vešto me steže dok joj ližem dojku i gledam je u oči. Primetno je porumenela, kao i uvek kada se mazimo, ali sada je njena koža, zahvaljujući uglu pod kojim sunce pada u sobu, prekrivena zlatastim paperjem, tako da Nina izgleda kao neko seksi humanoidno biće sa druge planete. Shvatam da teško dišem i osećam bubnjanje pulsa u slepoočnicama i ušima.

„Ajde ovu“, mrmlja ona i iskreće se malo tako da mi njena desna sisa teško padne preko obraza. Poslušno prelazim na desnu bradavicu i lickam je i grickam, dok zavlačim prst duboko u nju, bez ikakvog otpora.

Sad ona klizi sasvim na tepih, i posle trenutka oklevanja, opkoračujem je iznad lica i ližem niz trbuh, od dojki do pupka. Takav pupak nisam video nikada, ni pre ni posle Nine – umesto rupice ili udubljenja u blago opuštenom stomaku prekrivenom tim zlatastim maljicama, tamo je čvrsti kružić, pločica nalik na žeton za rulet-igračku, sa čijeg oboda se šire kratke zvezdaste borice: Ninin pupak izgleda kao malo sunce. Pogled na njen pupak uvek me je, perversno, istovremeno privlačio i odbijao: sad se malo zadržavam na njemu, pa nastavljam jezikom dalje, dok ona uvlači moju kitu u toplu, vlažna mala usta. Oboje volimo to – istovremena oralna

stimulacija za mene je i dan-danas svojevrsni čin apsolutne međusobne intimnosti i poverenja. Zastajem na tren iznad njenog bakarnog žbuna i tražim pogledom mali mladež desno od njene vlažne brazde, onaj koji toliko volim, pa ga nežno ljubim. S oduševljenjem uranjam jezikom u Ninu, dok me ona tamo, metar i nešto dalje, kilometrima daleko, žustro i strasno sisa.

Nekoliko minuta kasnije, razdvajamo se, spajamo usne kako bismo okusili uzbudljivo pomešane sokove i mirise naših tela, a ja je onda pomeram tako da mi se okrene leđima, klekne na tepih i položi gornji deo tela na jastuk od hladnog skaja. Ninino dupe je savršeno – kruškasto, oblo, devojački čvrsto – i ne mogu da odolim a da joj tamo ne zalepim ozbiljnu pljusku, najpre po levom, potom i po desnom guzu, toliko ozbiljnu da za njom ostaje crveni trag mog dlana i prstiju.

„U pravu si“, kažem joj promuklo dok gotovo okamenjenim ljubičastim glavićem razmičem Ninino nabreklo meso vlažno od njenog soka i moje pljuvačke. „Mogli smo ovo stalno da radimo.“

Ona teško diše dok se zabijam do kraja u nju, ječi u stisnutu desnu šaku koju je stavila pod usta, skrivenu rasutom kosom.

„Ali nema razloga“, dahćem, „da ne nadoknadimo propušteno.“

To su poslednje suvisle reči kojima joj se obraćam. Sve se oko mene menja, kao i uvek kada mi hormoni preuzmu kontrolu nad telom i umom: svetlost poprima drugačiji kvalitet, nekako je gušća, teža, dok ivice predmeta oko mene omekšavaju i trepere. Nisam ništa uzeo, nisam duvao od sinoć – ovo je dejstvo najboljeg fiksa na svetu, požude koja je na putu da bude zadovoljena. Halucinogeni učinak pojačava se utiskom da se težište mog bića sažima, zgrušava i

strelovito spušta dole, u mošnice i taj drhtavi komad mesa kojim sada ritmički orem po njoj.

Jebem Ninu, i to je sjajno.

Za nedelju dana mi izlazi album. Još sjajnije.

Magazin *Rock* je to već najavio pod naslovom „*Kalkuta*: Nova nada beogradske rok scene“.

Ekipa iz PGP-a ubeđena je da će se album dobro prodavati, zato što je na njemu hit. Moja pesma, čiji je naziv „Kraj“, ista ova koja se sada tiho čuje sa kasetasa. Pesma koja se pokazala kao novi – ili možda tačnije: *pravi* – početak za njenog autora.

Nina svršava prva, prepoznajem te njene karakteristične zvuke – duboke i grlene, gotovo neočekivane od tako sitne devojke. Znam da će joj za koji trenutak, kada se bude okrenula, u očima biti suze, a ispod njih neobjašnjivi tamni podočnjaci. Iz nekog razloga, orgazam tako utiče na Ninu.

Trenutak kasnije, izvlačim se iz nje, pomažem se rukom u dva ili tri poteza, i prskam je po leđima.

Udišem duboko prodorne, zamamne mirise seksa i spoljne vegetacije, prašine toplog proleća i vune tepiha. I siguran sam da ću deset, dvadeset, trideset godina kasnije, kad god pomislim na osamdesete, pred očima imati isti ovaj prizor, u nozdrvama ove mirise, u ustima ovaj ukus.

Čujem zvuke melodije koja se upravo završava: zvuke pesme „Kraj“ novog velikog benda, grupe po imenu *Kalkuta*.

1

SMRT OČEVA

Može li ceo život da stane u knjigu?

Neki će reći – naravno da može, ako je dovoljno obimna. Drugi će, opet, reći kako ceo život može da stane i u haiku. Sedamnaest slogova za suštinu privremenog ljudskog boravka na ovom svetu. Zašto ne? Ali ja nemam takve ambicije.

Negde sam nedavno pročitao kako je u jednoj velikoj državnoj firmi upravo u toku posao arhiviranja osam kilometara dokumentacije koja nije uskladištena i obrađena na odgovarajući način.

Osam kilometara?

Nimalo me ne čudi što se čudite. I ja sam se začudio, pa sam se malo raspitao. Količina dokumentacije za arhiviranje meri se po dužini koja se dobija ređanjem onih debelih kartonskih registratora u koje se papiri odlažu. Dakle, zamislite osam kilometara dugačku kolonu registratora duž nekog auto-puta i možda ćete shvatiti o koliko je stranica reč.

Mislim da je za bilo koji život, izuzev onih koji se završe zaista prerano, i osam kilometara premalo.

Kako onda odabrati ono relevantno, ključno, ono što život čini upravo takvim kakav je? Koji je kriterijum tu najpouzdaniji? Kako da znam šta sve treba ovde da napišem?

Trudim se da slušam srce.

Trenutno, srce mi je prazno.

Zapravo, mogu da ga zamislim kao sobu kroz koju periodično defiluju svakojaka osećanja i ljudi u nekoj vrsti izopačenog, sada toliko aktuelnog tajm-šeringa. Katkad bude i prazno. A katkad dođe i do prebukiranosti usled nemara službi za rezervacije. Sve mi se čini da bi jedna osoba mogla komotno da se nastani tu i istera sve ostale potencijalne godišnjedomorce... Ali upravo zato: okanimo se celog života. Mene interesuje samo jedna decenija – više-manje – ona decenija koja je definisala život čitave generacije. Period formiranja i, konačno, okoštavanja stavova o svetu koji nas okružuje, vreme sazrevanja. One godine kada deca postaju ljudi, biraju sebi put: pronalaze knjige, filmove i muziku koje će veličati i pamtitu koliko god da požive, stiču obrazovanje, polažu vožnju, upoznaju zamamni svet poroka, sreću partnera s kojim će možda provesti ostatak svog veka. Za moju generaciju, to su bile osamdesete. Ali, paradoksalno, te osamdesete su za mene i moje društvo započele nekoliko godina ranije.

U drugoj polovini sedamdesetih išli smo u gimnaziju. Konkretno, Jedanaestu beogradsku, u Šumicama, i to što sam se uopšte obreo u njoj moglo je da bude i rezultat bacanja novčića: glava – Jedanaesta; pismo – Šesta. Obe gimnazije bile su otprilike podjednako udaljene od mog stana u Učiteljskom naselju, i kada je došlo vreme da se upišem, moji roditelji su se prošetali i do jedne i do druge. Onda su zaključili da je do Šeste (na Zvezdari, iza Bulevara) loša veza prevozom, mora da se šipči uzbrdo pored Cvetkove pijace, te ću možda zbog toga često kasniti na nastavu, bla-bla-bla. Da me ipak upišu

u Jedanaestu (podrazumevalo se zbog nečega da se ja tu ništa ne pitam), donekle je prevagnulo i to što je u istu tu gimnaziju četvrt veka pre toga išao i moj otac. „Šumice su tada nazivali Njujork – zbog silnih silovanja, tuča i ponekog ubistva“, kazao mi je on jednom prilikom. Bio je to početak pedesetih, kad je lokalne krimose iz Marinkove bare u čaršiji krasio oreol žestokih momaka, a njihovi alkoholni podvizi bili su opevani u pesmicama za klince podložne zanosnom sjaju lažne robinhudovštine lokalnih heroja, poput one čuvene: „Crni Bora i Mandora piju vino iz lavora“. Nisam se trudio da otkrijem ko su tačno bili ti tako opevani vitezovi kaldrme, ali sam zapamtio taj glupi stih, kao i to da mi je otac još kazao da je Jedanaesta beogradska nosila nadimak Depandans CZ-a, zbog istovetne arhitekture pod, valjda, austrougarskim uticajem, kao što je i arhitektura Centralnog zatvora, vazdušnom linijom udaljenog od nje možda nepun kilometar.

U to doba beogradske gimnazije su bile rangirane kao „šminkerske“ (Prva, Peta, Osmo, donekle Četrnaesta), „obične“ (ostale gimnazije u opštinama koje su gravitirale centru grada) i – „tamo daleko“ (Banovo brdo, Novi Beograd). Kao jedna od običnih, Jedanaesta je bila svojevrsno stecište dece najrazličitijeg pedigrea, uglavnom sa Voždovca i oboda Zvezdare, i dosta mojih drugova iz osnovne upisalo se tamo 1976. godine s nejasnom predstavom o sopstvenoj budućnosti i nečemu po imenu „fakultet“, što se u našim kućama pominjalo gotovo sa strahopoštovanjem. Zbog čega je ta škola toliko značajna – za mene, a donekle i za muzički cunami koji je zahvatio celu zemlju početkom osamdesetih? Pa, godinu ili dve pre nego što smo mi tamo kročili, iz gimnazije su otišli Milan Mladenović, Zana Nimani i Rakac*, a mi smo potom

* Radovan Jovičević Rakac, gitarista originalne postave grupe *Zana*. (Prim. prir.)

školske klupe delili s budućim malim i velikim zvezdama jugoslovenskog novog talasa – članovima bendova kao što su *Hipnotisano pile*, *Beograd*, *Laki pingvini* i, naravno, *Džakarta*. Bila je to, a nekako i ostala, generacija „na pragu“: poslednji smo učili po planu i programu klasične gimnazije, pre nego što će sledeće godine započeti s eksperimentom koji su nazivali „usmereno obrazovanje“; isto tako, bili smo prvi prinuđeni da odmah po završetku srednje škole služimo vojni rok (čuveni sistem „12 + 3“ u slučaju da ste muško koje je upisalo fakultet – godinu dana u JNA, pa onda četiri ili već koliko godina studija, i potom doslužjenje preostala tri meseca kako bi se dobacilo do punih petnaest). Okupili smo se tada, u tom melting potu Jedanaeste beogradske, nošeni zvucima revolucionarne i razbarušene „Boemske rapsodije“ grupe *Kvin* i pod snažnim utiskom filma *Tom* i muzike grupe *Hu*. Dočekali smo sledećeg leta novu senzaciju – album „Hotel California“ *Iglsa*, gledali školski organizovano *Cepeline* u filmu *The Song Remains the Same* zahvaljujući abonmanima Muzičke omladine, bežali sa nastave kako bismo u prepodnevnom terminu u *Kozari*, na Festu, odgledali Skorsezeov *Poslednji valcer*. Nismo bili ni najmanje svesni toga da smo savremenici kulturnih fenomena koji će ostati zabeleženi u istoriji svetske kulture i umetnosti: jednostavno smo se zabavljali kako god smo znali i umeli, pripremajući se neosetno za deceniju raskošne dekadencije koja nam se primicala. A gimnaziju smo završili 1980. I upravo je to godina u kojoj su za mene osamdesete počele, koliko god cepidlake tvrdile da je ona zapravo poslednja godina sedamdesetih, a da osamdesete počinju prvog januara 1981.

Bila je to godina u kojoj sam ostao ne bez jednog, već bez dva oca, da bih vrlo brzo izgubio i trećeg.

Kakav početak!